

Natuurdecentralisatie

In een paar rake woorden geeft de Groningse hoogleraar staatsrecht Douwe Jan Elzinga ons in *Binnenlands Bestuur* van jongstleden 26 augustus even een beeld van hoe wij en andere landen om ons heen de overheid hebben georganiseerd. Houdt u vast en huiver: 'In Frankrijk doet men in beginsel alles vanuit een centraal punt en dat stelsel is daarom van een grote helderheid. De Duitsers hebben een consistente federale formule en in Zwitserland zijn de kantons de maat van alle bestuurlijke dingen. De Belgen hebben er een onoverzichtelijke bestuurlijke puinhoop van gemaakt vanwege de taalgemeenschappen en in Nederland wordt sinds de Republiek stevige maatschappelijke vooruitgang geboekt door stelselmatig verantwoordelijkheden zoek te maken en taken driedubbel uit te splitsen zodat er geen touw meer aan is vast te knopen'.

Hij noemt onder meer expliciet de decentralisatie van de zorg als voorbeeld, maar je kunt het volgens mij één op één doortrekken naar ons eigen vakgebied met zijn huidige natuur- en landschapsdecentralisatie. Iedere overheidslaag doet wel iets met natuur en landschap. Zo stelt de rijksoverheid regels over de EHS en Natuurnetwerk Nederland in het Barro (Besluit algemene regels ruimtelijke ordening), mogen de provincies dat verder uitwerken in hun provinciale ruimtelijke verordeningen en zullen uiteindelijk gemeenten bij hun ontwerp-bestemmingsplannen daar rekening mee moeten houden. Ook in het nieuwe bosrecht per 1 januari a.s. zie je dat weer terug: houtopstanden worden beschermd in de nieuwe Wet natuurbescherming (van de rijksoverheid dus), maar wat bosbouwkundig verantwoorde herplant is zal, zo weten we sinds het Aardhuissymposium helemaal zeker, weer worden bepaald door de provincie en de gemeente blijft bevoegd om binnen de bebouwde kom zijn eigen bomenverordening te maken. Altijd de beproefde trits rijk-provincie-gemeente. Driedubbele uitsplitsing dus, ook wel *Dutch Model* genoemd, want we doen het met alles en we doen het altijd. Decentralisatie, lokale en regionale autonomie, subsidiariteit, soevereiniteit in eigen kring; Elzinga heeft gelijk, het zit er sinds de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden helemaal ingeramd.

Verantwoordelijkheden worden zo ook uitgesplitst en raken inderdaad zoek: wie is nou eigenlijk verantwoordelijk voor een correcte uitvoering van Natura 2000? Ja, de rijksoverheid is voor de Europese Unie als lidstaat weliswaar aanspreekpunt, maar de provincies zijn veelal bevoegd gezag en de gemeenten zorgen voor de bestemmingen en de planologische uitvoering. En wie zorgt er voor het geld? Uiteindelijk toch hoofdzakelijk de rijksoverheid die we mede daarom maar een nieuw glimmend etiket hebben opgespeld van 'systeemverantwoordelijke', maar niemand weet precies wat dat is. Het lijkt voorsnog een mooi versiersel zonder veel staatsrechtelijke inhoud of juridische duidelijkheid.

Elzinga maakt ook gewag van het feit dat we met dergelijke rookgordijnen stevige maatschappelijke vooruitgang hebben geboekt. Ik weet niet of we daarmee ook ecologische vooruitgang hebben geboekt of nog zullen boeken. Ik krijg het nauwelijks uit mijn strot, maar ik geloof dat je staatsrechtelijk gezien dan toch voor het Franse stelsel zou moeten pleiten, want wat is er mis met die inderdaad grote mate van helderheid van centralisatie?

*Fred Kistenkas
Wageningen UR*